

Ptaki Wrocławia¹

Anna Żak ²

Klasa: oddział przedszkolny

Czas zajęć: 30 minut

Miejsce: pracownia informatyczna

Zapis w dzienniku: Utrwalenie wiadomości o wybranych gatunkach ptaków w oparciu o prezentację multimedialną. Porównywanie wielkości ptaków podczas doskonalenia wiedzy przyrodniczo-ekologicznej.

Cele

uczeń:

- poszukuje i zdobywa potrzebne informacje z różnych źródeł na temat życia ptaków przebywających w jego najbliższym otoczeniu,
- zdobywa wiedzę w praktycznym działaniu,
- doskonali umiejętność samodzielnego uczenia się, poszukiwania informacji,
- doskonali umiejętność współpracy w grupie,
- rozwija umiejętność sprawnego posługiwania się komputerem,
- aktywnie słucha poleceń nauczyciela,
- układa proste odpowiedzi do zadawanych pytań,
- wskazuje wspólne cechy wszystkich ptaków oraz ich różnice,
- porównuje ptaki poprzez różnicowanie ich wielkości,
- prawidłowo posługuje się określeniami dotyczącymi wielkości danego obiektu,
- rozpoznaje wszystkie poznane litery i cyfry,
- doskonali technikę czytania,
- właściwie odczytuje nazwy ptaków,
- wypowiada swoje odczucia,
- wypowiada swoje zdanie na dany temat.

---

¹ Scenariusz zajęć w grupie sześciolatków.

² Dyplomowany nauczyciel kształcenia zintegrowanego, Szkoła Podstawowa Nr 74 im. Prymasa Tysiąclecia we Wrocławiu.

Metody: pogładowa, czynnościowa, słowna, ćwiczeniowa, zadaniowa, projektu.

Formy pracy: zbiorowa jednolita, grupowa, indywidualna zróżnicowana.

Środki dydaktyczne: prezentacja „Ptaki Wrocławia – krok 5”(własne opracowanie), gniazda ptaków – okazy naturalne, sylwety ptaków w naturalnej wielkości, kartoniki z nazwami ptaków.

Przebieg zajęć	Uwagi o realizacji
1. Przypomnienie zasad prawidłowego uruchamiania komputerów.	Wybrane dziecko kolejno wypowiada niezbędne czynności do prawidłowego uruchomienia komputera.
2. Zapoznanie z tematyką zajęć, przypomnienie poznanych wiadomości o życiu ptaków.	Nauczyciel zaciekawia dzieci znaczeniem życia ptaków w integracji z człowiekiem zadając pytania do już zdobytych przez nie wiadomości.
3. Odczytywanie nazw ptaków (podział uczniów ze względu na zróżnicowanie stopnia trudności odczytywanego tekstu).	Nauczyciel rozdaje dzieciom kartoniki z nazwami ptaków (najtrudniejsze nazwy – kolor czerwony – dla zdolnych dzieci, proste nazwy – kolor niebieski – dla pozostałych sześciolatków, najłatwiejsze nazwy – kolor zielony – dla pięciolatków i dzieci o dyszharmonijnym rozwoju). Każde dziecko odczytuje i kładzie kartonik koło monitora.
4. Uruchomienie prezentacji: a) Oglądanie sylwet ptaków, odczytywanie nazw, obserwowanie wielkości ptaków za pomocą animacji zapisanej na linijce.	Dzieci uruchamiają prezentację naniesioną na pulpit. Oglądają 20 różnych gatunków ptaków umieszczonych na szachownicy. Obserwują linijkę i naniesioną na niej animację odzwierciedlającą wielkość danego ptaka.

<p>b) Określanie miejsc występowania ptaków na podstawie zamieszczonych zdjęć.</p>	<p>Za pomocą czerwonego przycisku przechodzą do kolejnej szachownicy, na której umieszczone są liczby od 1 do 20 (tyle samo jest stanowisk komputerowych w pracowni). Każde dziecko, poprzez najazd myszki na liczbę, taką samą, jaka widnieje na jego komputerze, przechodzi do slajdu, który przedstawia miejsce występowania różnych ptaków na terenie Wrocławia. Kolejno, według numeracji stanowisk komputerowych, dzieci wymieniają miejsca występowania ptaków, po czym samodzielnie uruchamiają inne aktywne pola, sprawdzając poprawność wypowiedzi innych uczniów.</p>
<p>c) Opisywanie sposobów odżywiania się poszczególnych ptaków.</p>	<p>Za pomocą czerwonego przycisku przechodzą do kolejnej szachownicy, na której umieszczona ostatnia szachownica, a na niej poznane już wcześniej sylwety ptaków. Uaktywnienie pola z dowolnie wybranym ptakiem powoduje przejście do slajdu, na którym znajduje się typowe jego pożywienie. Dzieci samodzielnie lub z pomocą nauczyciela wymieniają oglądane pokarmy (same zgłaszają się do wypowiedzi). Przechodzą do ostatniego slajdu kończącego prezentację.</p>
<p>5. Układanie sylwet do nazw ptaków.</p>	<p>Dzieci, na środku sali, stojąc w jednym szeregu, układają sylwety poznanych ptaków, a do nich właściwe im nazwy.</p>

<p>6. Układanie sylwet ptaków według ich wielkości. Posługiwanie się określeniami: mały, mniejszy, najmniejszy, duży, większy, największy, średni.</p>	<p>Dzieci dokonują porównywania wielkości ptaków, układając ich sylwety od najmniejszego do największego. Przy tej czynności posługują się typowymi matematycznymi określeniami (mały, mniejszy, najmniejszy itp.).</p>
<p>7. Przypomnienie zasad prawidłowego wyłączania komputerów.</p>	<p>Dzieci siadają do komputerów, po czym jedno z nich przypomina kolejne czynności niezbędne do bezpiecznego i prawidłowego wyłączenia komputera.</p>
<p>8. Podsumowanie zajęć: wypowiedzi dzieci metodą niedokończonych zdań do oglądanych okazów gniazd „Gdybym był małym ptaszkiem, chciałbym, aby człowiek / ludzie... (np. nie zanieczyszczali wód, dokarmiali nas zimą, chronili lasy, itp.)” Podziękowanie za wspólną pracę; ustna, indywidualna pochwała za prezentację różnych umiejętności zdobytych podczas realizacji projektu.</p>	<p>Nauczyciel pokazuje stojącym w kole dzieciom gniazdo ptaka (naturalny okaz) prosząc, by dokończyły zdanie typu: „Gdybym był małym ptaszkiem, chciałbym ...” Następnie dziękuje dzieciom za wspólną pracę i udziela imiennie pochwał za zdobyte umiejętności (czytania, wypowiedzania się pełnym zdaniem, rozpoznawania cyfr, klasyfikowania ptaków ze względu na wielkość i miejsca występowania, współpracy w grupie, posługiwania się komputerem itp.).</p>

OPIS PROJEKTU

Przystępując do realizacji działu dotyczącego ochrony ptaków, opracowałam na podstawie programu nauczania „Mój kuferek” – DKOS-5002-11/05 i ośrodków tematycznych, projekt pt.: „Ptaki w naszym mieście”. Organizując przebieg poszczególnych zajęć, skupiłam się na edukacji poprzez zabawę opartą na:

- literaturze dziecięcej,
- repertuarze muzycznym,
- technikach plastycznych,

Edukacja polonistyczna	<ul style="list-style-type: none"> • układanie opowiadań – historyjek z wykorzystaniem sylwet ptaków, • naśladowanie odgłosów ptaków, w oparciu o nagrania „Polskie ptaki”, • czytanie wyrazów, prostych zdań dotyczących życia ptaków, • zabawy w teatr – pantomima do utworu J. Brzechwy „Opowiedział dzięcioł sowie”, • rozwiązywanie rymowanych zagadek tematycznych – minikonkurs, • wypowiedzi na temat oglądanego filmu przyrodniczego „Ptak” z cyklu „Widziane z bliska” (środek dydaktyczny zalecany przez MEN), 	cały rok III-VI IV VI XI
Edukacja matematyczna	<ul style="list-style-type: none"> • zabawy w domino tematyczne, • tworzenie zbiorów według podanych cech (wielkość ptaków, kolor, itp.), • porównywanie wielkości ptaków (całościowo oraz wybranych części z budowy ciała: dziób, skrzydła, nogi), • gry matematyczne ze zbioru M. Winninger „Zabawy matematyczne i logiczne w przedszkolu”, • mierzenie wielkości ptaków za pomocą różnych miar, 	cały rok V
Edukacja informatyczna	<ul style="list-style-type: none"> • rysowanie ptaków w programie Paint, • wyszukiwanie z Internetu zdjęć ptaków, • poznanie środowiska w PowerPoint – obsługa prezentacji multimedialnej „Ptaki Wrocławia” – krok 1-5, 	II III IV-VI

Edukacja artystyczno - techniczna	<ul style="list-style-type: none"> • malowanie ilustracji (ołówkiem, kredką, farbą) do treści poezji J. Tuwima: „Ptasie radio”, „Ptak, J. Brzechwy: „Kaczka - dziwaczka”, „Sójka” oraz prozy H. Łochockiej „Psoty i kłopoty wróbelka Elemenka”, • nauka piosenki „Kochajmy ptaki” (sł. M. Hojda, muz. W. Maksymkin), • nauka układu tanecznego do piosenki „Liczenie kukułki (sł. A. Galica, muz. T. Pabisiak), • aranżacja ruchowa do muzyki klasycznej: P. Czajkowski „Taniec neapolitański z baletu „Jezioro łabędzie”, C. Saint – Saëns „Łabędź”, J. Pfeiffer „Lot ptaszków”, • tworzenie prostych wytworów z orgiami, • plakat „Ziemia dla wszystkich”, • zabawy dramowe do wybranej poezji dziecięcej, 	<p style="text-align: center;">X</p> <p style="text-align: center;">XI</p> <p style="text-align: center;">I-II</p> <p style="text-align: center;">IV cały rok</p>
Kinezojologia edukacyjna	<ul style="list-style-type: none"> • rysowanie sylwet ptaków na bazie leniwych ósemek, • rysowanie oburącz sylwet ptaków bez odrywania ręki, • „sowa” – ćwiczenia rozciągające i rozluźniające mięśnie, • tworzenie wymyślonych obrazów i wzorów z ósemek, • ćwiczenia energetyzujące: picie wody, punkty na myślenie, itp. • ćwiczenia na koncentrację: „Słoń”, rysowanie symbolu X, krążenie szyją, itp. 	cały rok

Głównymi celami projektu jest kształtowanie u dzieci postaw proekologicznych, a przede wszystkim ochrona ptaków w najbliższym miejscu zamieszkania uczniów. Ze względu na różnorodność form zajęć, szczególną uwagę zwróciłam na zdobywanie przez dzieci wybra-

nych przeze mnie umiejętności ujętych w podstawie programowej, a wyodrębnione w programie nauczania „Mój kuferek”.

Tabela 2

Obszary edukacyjne	Treści kształcenia i wychowania	Przewidywane osiągnięcia dzieci w trakcie realizacji projektu
Edukacja społeczno-moralna	kultura bycia	<ul style="list-style-type: none"> zachowuje się kulturalnie w miejscach publicznych.
	moje zainteresowania	<ul style="list-style-type: none"> rozwija własne zainteresowania.
	wspólna nauka i zabawa	<ul style="list-style-type: none"> przestrzega zasad dotyczących pracy i zabawy w grupie, potrafi samodzielnie zorganizować zabawę.
	bezpieczeństwo i porządek w szkole	<ul style="list-style-type: none"> zna zasady dotyczące bezpieczeństwa i porządku w szkole i przestrzega je.
	życie i praca ludzi	<ul style="list-style-type: none"> zna związek ludzi z miejscem zamieszkania, środowiskiem.
Edukacja przyrodnicza	zwierzęta	<ul style="list-style-type: none"> wyróżnia charakterystyczne cechy najczęściej spotykanych zwierząt, dostrzega związek budowy ciała zwierząt z ich naturalnym środowiskiem i sposobem odżywiania się, ma właściwy stosunek do zwierząt
	rośliny i zwierzęta chronione	<ul style="list-style-type: none"> wie, jak może wpływać na ochronę środowiska w najbliższym otoczeniu.

Edukacja zdrowotno - ruchowa	gimnastyka	<ul style="list-style-type: none"> • wykonuje ćwiczenia kształtujące prawidłową postawę, zmysł równowagi i harmonijny rozwój fizyczny, • reaguje ruchem na: sygnały, znaki, polecenia, zmiany tempa, dynamikę, wysokość dźwięków, • przestrzega reguł i zasad w zabawach oraz w grach zespołowych, • rozumie konieczność przestrzegania zasad bezpieczeństwa, • rozumie pojęcie „rywalizacja” i potrafi współzawodniczyć, • właściwie reaguje na sukces i porażkę.
Edukacja polonistyczna	mówienie	<ul style="list-style-type: none"> • umie zadawać sensowne, logiczne pytania, • odpowiada zdaniami na pytania, • wypowiada się zdaniami na określony temat
	słuchanie	<ul style="list-style-type: none"> • potrafi uważnie słuchać i rozumie wypowiedzi innych osób, • prosi o wyjaśnienie niezrozumiałych słów, • odtwarza treść i sens wysłuchanego tekstu, • przyswaja informacje przekazywane przez środki masowego przekazu.
	czytanie	<ul style="list-style-type: none"> • czyta globalnie i ze zrozumieniem wyrazy i krótkie zdania, • ujawnia zainteresowania literaturą dziecięcą.

Edukacja matematyczna	orientacja przestrzenna, porządkowanie, klasyfikacja	<ul style="list-style-type: none"> określa położenie jednego przedmiotu względem drugiego, określa cechy przedmiotów i porównuje je pod względem wyróżnionej cechy,
	zbiory	<ul style="list-style-type: none"> potrafi szacunkowo określić liczebność zbiorów, rozdziela zbiory równoliczne i nierównoliczne.
	liczby naturalne	<ul style="list-style-type: none"> umie posługiwać się pojęciem liczby we wszystkich jej aspektach, rozumie określenia: więcej, mniej, tyle samo, potrafi dodać i odjąć liczby w zakresie dziesięciu.
	ciężar, długość, objętość	<ul style="list-style-type: none"> mierzy długość przedmiotu dowolnie wybraną miarką, porównuje długość przedmiotów, zna jednostki długości: centymetr, milimetr.
Edukacja artystyczno - techniczna	Środki wyrazu: kreska, barwa	<ul style="list-style-type: none"> zna i nazywa podstawowe barwy, rozdziela i nazywa różne rodzaje kreski: ciągła, przerywana, gruba, cienka.
	muzyka	<p>śpiewa indywidualnie i zbiorowo,</p> <ul style="list-style-type: none"> rozdziela dźwięki pod względem wysokości, dynamiki i artykulacji.
	taniec	<ul style="list-style-type: none"> samodzielnie tworzy proste układy taneczne.
	urządzenia techniczne	<ul style="list-style-type: none"> samodzielnie obsługuje niektóre urządzenia: TV, komputer, magnetowid, itp.

	korzystanie z różnych źródeł	<ul style="list-style-type: none"> • chętnie czyta (słucha) literaturę dziecięcą, • potrafi korzystać z programów komputerowych dostosowanych do swojego wieku.
	organizacja pracy, materiały, przybory, narzędzia	<ul style="list-style-type: none"> • ekonomicznie gospodaruje materiałami, • zna własności materiałów papierniczych, • utrzymuje ład i porządek na stanowisku pracy, • zna i stosuje zasady bezpiecznego posługiwania się przyborami i narzędziami.
	dziedziny sztuki	<ul style="list-style-type: none"> • szanuje wytwory artystyczne własne i cudze.
Edukacja informatyczna	bezpieczne posługiwanie się komputerem	<ul style="list-style-type: none"> • potrafi samodzielnie i prawidłowo uruchomić komputer oraz zakończyć jego pracę, • wie, że należy robić przerwy podczas pracy przy komputerze,
	system operacyjny	<ul style="list-style-type: none"> • potrafi uruchomić wskazany program oraz zakończyć jego działanie.
	program graficzny	<ul style="list-style-type: none"> • zna dostępne w programie narzędzia, umie wykorzystać je do tworzenia rysunków, • potrafi posługiwać się myszką, • umie narysować rysunek na zadany temat.
	Internet	<ul style="list-style-type: none"> • umie otworzyć stronę internetową dla dzieci zapisaną na pulpicie.

Kineziologia edukacyjna	ćwiczenia na przekroczenie linii środka	<ul style="list-style-type: none"> • tworzy artystyczne ósemki, • rysuje wymyślone i wskazane rysunki oburącz w powietrzu i na płaszczyźnie, • swobodnie wykonuje ćwiczenia – ruchy naprzemienne (także w tańcu).
	ćwiczenia energetyzujące	<ul style="list-style-type: none"> • rozumie znaczenie picia wody dla prawidłowego funkcjonowania organizmu.

Do zajęć w pracowni informatycznej przygotowałam prezentację „Ptaki Wrocławia”, która składa się z 5 kroków³. Dzieci systematycznie poznawały różne gatunki ptaków, ich zwyczaje i pożywienie, ucząc się przy tym posługiwania się programem PowerPoint. Tabela 3 przedstawia szczegółowy opis obsługi poszczególnych kroków. Doświadczenia dzieci z klikaniem po całym obszarze monitora zobligowało mnie do wydawania precyzyjnych poleceń i zastosowania dodatkowych ułatwień w postaci przycisków akcji.

Tabela 3

Nr prezentacji	Opis obsługi
Krok 1	Kliknięcie na sylwetę dowolnego ptaka w szachownicy uruchamia pokaz slajdu z jego powiększeniem i nazwą. Kliknięcie na zdjęcie (nie na białe pole) powoduje powrót do szachownicy.
Krok 2	Kliknięcie na sylwetę dowolnego ptaka w szachownicy uruchamia pokaz slajdu z jego powiększeniem i nazwą. Kliknięcie na zdjęcie (nie na białe pole) powoduje powrót do szachownicy.

³ Prezentacja „Ptaki Wrocławia”, o której mowa w artykule Autorki została zamieszczona na stronie domowej Centrum Edukacji Nauczycielskiej Uniwersytetu Wrocławskiego (<http://www.cen.uni.wroc.pl>).

Krok 3	Kliknięcie na cyfrę w ponumerowanej szachownicy (ilość numerów odpowiada ilości stanowisk komputerowych) uruchamia slajd z typowym miejscem występowania ptaków w mieście. Kliknięcie na zdjęcie (nie na białe pole) powoduje powrót do szachownicy.
Krok 4	Kliknięcie na sylwetę dowolnego ptaka w szachownicy uruchamia pokaz slajdu ukazującego pożywienie danego ptaka. Najazd na podkreśloną nazwę powoduje powrót do szachownicy.
Krok 5	Zawiera 3 główne szachownice. Pierwsza odnosi się do sylwet ptaków i ich wielkości. Druga dotyczy miejsc występowania ptaków w mieście. Trzecia – typowego pożywienia ptaków. Przejście pomiędzy szachownicami odbywa się za pomocą czerwonego przycisku umieszczonego w prawym dolnym rogu ekranu.

Spośród wielu ptaków, jakie można spotkać w aglomeracji miejskiej, wybrałam te gatunki, których nazwy:

- nie sprawiają dzieciom kłopotu z ich odczytaniem, np. kos, gil, wrona, itp.
- są łatwe do odczytania ze względu na umiejętność rozpoznawania ptaków po miejscu ich występowania, np. gołąb, wróbel, łabędź – podwórka, przepływająca wzdłuż naszego osiedla rzeka Odra, itp.
- można skojarzyć z innymi znanymi dzieciom rzeczami / osobami, np.:
  - kopcuszek i Kopciuszek – główny bohater bajki,
  - pierwiosnek i pierwiosnek – kwiat kwitnący na wiosnę (występujący w poezji i piosenkach).

WNIOSKI

Zajęcia „Ptaki Wrocławia” odbyły się przed zaplanowanymi na 1 czerwca warsztatami ekologicznymi. Zdjęcia z ich realizacji znajdują się na stronie: www.pegaz.wroc.pl.

Sprawne posługiwanie się komputerem, oczywiście na miarę dziecka sześciolatniego, pozwoliło mi na poszerzenie dzieciom wiedzy o jego najbliższym otoczeniu, o ochronie przyrody, o dostrzeganiu zależności pomiędzy człowiekiem a przyrodą. Ptaki w naturalny sposób budzą ciekawość. Częściej je słyszeć niż widać, zwłaszcza te gatunki, które nie podchodzą zbyt blisko do człowieka, bo ich naturalnym środowiskiem są wysokie drzewa, czy gęste zarośla wzdłuż rzeki. Warto więc przybliżyć dzieciom wiedzę o naszych fruujących przyjaciółkach, by nauczyły się czerpać radość z życia w naturalnym, czystym środowisku.

Podczas wszystkich zajęć, a zwłaszcza tych, które wyszczególniłam, dzieci bawiąc się uczyły się z wielkim zaangażowaniem. Aby sprawdzić wiarygodność wielkości danego ptaka (na prezentacji wielkość ta pokazywana była za pomocą animacji na linijce), dzieci mierzyły linijkami i centymetrem wydrukowane przeze mnie w naturalnej wielkości sylwety ptaków. Jakież zdziwienie było, gdy dowiedziały się, że wielkość ptaka mierzy się od dzioba do ogona, a nie do nóg. Tylko kukułka nie wysiaduje swoich jaj, za to inne pary ptaków na zmianę opiekują się swoim potomstwem, itp.

Mając na uwadze oczekiwania uczniów kl. 1-3 i koła ekologicznego, zamierzam w najbliższym czasie:

- przygotować nagrania odgłosów ptaków i zainstalować je do już istniejącej prezentacji,
- poszerzyć prezentację o animację i krótkie filmy dokumentalne pokazujące sposób poruszania się ptaków w ich naturalnym środowisku,
- opracować minikatalog gniazd i jaj,
- przygotować interaktywny quiz o ptakach.

Ponieważ moje sześciolatki były bardzo zaciekawione owadami, w przyszłym roku szkolnym, dla kolejnej mojej grupy przygotowuję projekt pod nazwą „Odkrywamy świat owadów”.